

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора **Рахманова Віталія Олеговича**

на дисертацію **Коновалова Дениса Олеговича** на тему:

«Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ у вищих військових навчальних закладах до професійної діяльності»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань: 01 – «Освіта/Педагогіка»

за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження зумовлена умовами сьогодення. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, Збройні Сили України та військові формування здійснюють відсіч російському агресору та забезпечують територіальну цілісність і недоторканість України. Тому проблема професійної підготовки майбутніх офіцерів для сектору безпеки та оборони України залишається актуальною в педагогічній теорії і практиці. Це потребує суттєвого вдосконалення військово-професійної освіти курсантами у ВВНЗ, що принципово є важливим етапом їх професійного формування як військового фахівця та становлення суб'єктами військово-професійної діяльності. У цей час відбувається професійна адаптація – формування майбутніх офіцерів як суб'єктів військово-професійної діяльності, побудова нового режиму навчальної та службової діяльності, відпочинку, збалансування психічного і фізичного навантаження тощо.

У дисертації були поставлені наступні завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз, узагальнення, систематизацію та конкретизацію проблеми формування фізичної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності у педагогічній теорії та обґрунтувати її сутність і зміст щодо офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ.

2. Здійснити педагогічне моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ.

3. Удосконалити контекстну методику формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ.

4. Здійснити експериментальну перевірку педагогічної моделі формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ.

5. Розробити методичні рекомендації щодо формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, сформульованих у роботі та їх наукова новизна. В дисертаційній роботі вперше здійснено педагогічне моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності, результатом якого стало проектування моделі формування фізичної готовності майбутніх офіцерів в процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ; вона спроектована з цільово-методологічного, змістовного, суб'єкт-суб'єктного, методично-процесуального та оцінно-результативного блоків формування їх фізичної готовності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ; обґрунтовано поняття «фізична готовність майбутніх офіцерів механізованих підрозділів СВ» як їх фізичний стан як військових професіоналів, що дає їм змогу успішно виконувати бойові та інші військово-професійні завдання за посадовим призначенням відповідно до вимог сучасного бою та стійко витримувати фізичні навантаження військово-професійної, у тому числі безпосередньо управлінської діяльності; *удосконалено*: контекстну методику формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ як сукупність провідного принципу (принцип контекстності формування їх фізичної готовності як суб'єктів військового управління в механізованих військах СВ ЗС України), основних етапів, організаційних форм, методів, видів навчальних занять, методичних прийомів, способів і засобів цілеспрямованого формування їх

фізичної готовності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ як майбутніх суб'єктів військово-професійної діяльності; критерії і показники діагностування сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності в процесі їх військово-професійної підготовки у ВВНЗ; удосконалення здійснено доповненням новими критеріями (ціннісно-мотиваційним, психологічним і суб'єктивним) й показниками діагностування сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів з урахуванням специфіки та характеру їх військово-професійної діяльності в механізованих військах та її фізичного аспекту.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у впровадженні основних результатів дослідження в педагогічну практику формування фізичної готовності майбутніх офіцерів в систему їх військово-професійної підготовки у ВВНЗ. Результати дисертації досить повно висвітлені в 19 публікаціях (із них 9 – у співавторстві), серед яких такі:

- 1 колективна монографія;
- 1 навчальне видання (навчально-методичний посібник);
- 5 статей у наукових фахових періодичних педагогічних виданнях України (всі входять у міжнародні наукометричні бази);
- 2 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу (всі входять у міжнародні наукометричні бази);
- 10 тез у збірниках тез і доповідей на наукових конференціях і семінарах України та за кордоном.

Структура і зміст дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. У роботі представлений науковий апарат дослідження, визначено завдання, забезпечено відповідність завдань і висновків, які логічно вибудовуються зі змісту основної частини дисертації.

У першому розділі – «Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів сухопутних військ до військово-професійної діяльності» – автор узагальнює наукові підходи дослідників до формування фізичної готовності у майбутніх

фахівців до професійної діяльності у системі їх професійної підготовки та з'ясовано, що науковці недостатньо уваги приділяють дослідженню та обґрунтуванню поняття «фізична готовність фахівця до професійної діяльності», а також формуванню фізичної готовності різних фахівців до професійної діяльності у процесі їх професійної підготовки. У роботі проаналізовано трактування поняття «фізична готовність фахівця до професійної діяльності».

Визначено місце фізичної готовності майбутніх офіцерів як складової їх професійної готовності до військово-професійної діяльності. Доведено, що фізична готовність офіцера – це його фізичний стан як результат фізичної підготовленості як військового професіонала, який дає йому змогу успішно виконувати бойові та інші завдання за посадовим призначенням у механізованих підрозділах відповідно до вимог сучасного бою, стійко витримувати фізичні навантаження військово-професійної діяльності.

У другому розділі – «Педагогічне моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності» – запроваджено методіку формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ як сукупність провідної ідеї, основних принципів і етапів з відповідними організаційними формами, методами навчання та виховання, видами навчальних занять, методичними прийомами, способами і засобами цілеспрямованого формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ у процесі їх військово-професійної підготовки в ВВНЗ як майбутніх суб'єктів військово-професійної діяльності.

У розділі доведено, що для з'ясування стану сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ доцільно провести констатувальний експеримент, основне завдання якого полягає у визначенні сучасного її стану та перспектив проведення формувального експерименту. Для всебічного, контекстного та комплексного формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів як суб'єктів військово-професійної діяльності в СВ ЗС України, допомоги становленню військових професіоналів і фахівців, і водночас для успішного виконання ними функціональних обов'язків за посадою, з урахуванням провідних правил

системного, компетентнісного, контекстного та суб'єктно-діяльнісного методологічних підходів до формування їх фізичної готовності виокремлено ціннісно-мотиваційний, інтелектуальний, діяльнісний, індивідуально-психічний і суб'єктний критерії діагностування сформованості її компонентів.

У третьому розділі – «Експериментальне дослідження педагогічного моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності» – було здійснено емпіричне та експериментальне дослідження щодо проблеми формування фізичної готовності у майбутніх офіцерів механізованих військ у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ, яка включає підготувальний, основний і статистично-упроваджувальний етапи.

Отримані експериментальні дані дозволили розробити та описати авторську методику щодо формування фізичної готовності майбутніх офіцерів СВ ЗС України до військово-професійної діяльності, які можуть бути використані у підготовці майбутніх офіцерів у системі вищої військової освіти України.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих результатів дисертаційної роботи Коновалова Дениса Олеговича, вважаю за доцільне відзначити окремі дискусійні положення та висловити зауваження й побажання до змісту роботи.

1. На рис. 2.1. Модель формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ не наведено зворотні зв'язки між оцінно-результативним та цільово-методологічним блоками.

2. На нашу думку табл. 3.1 – 3.31, які підтверджують статистичний аналіз та обґрунтування результатів педагогічного експерименту щодо формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності бажано перенести у додаток.

3. У дисертації частина джерел, на які посилається автор, є застарілими та втратили свою наукову актуальність. Доцільно було б збільшити кількість джерел опублікованих впродовж останніх 5 років.

Висловлені зауваження та побажання мають переважно дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

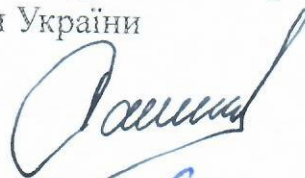
Висновок. Загалом, дисертаційна робота Коновалова Д.О. є повністю самостійною та завершеною роботою, яка характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною та практичною значущістю. У ній містяться значні наукові досягнення, які автор повністю висвітлив у наукових публікаціях. Результати дослідження є досить обґрунтованими для розвитку діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії в процесі освітньо-наукової підготовки.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам абзацу 3 пункту 2 та пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а за порядком оформлення – Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а її автор – Коновалов Денис Олегович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Рецензент:

заступник начальника управління – начальник науково-дослідного відділу проблем розвитку військової освіти науково-дослідного управління проблем розвитку військової освіти та науки Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України

доктор педагогічних наук, професор

Віталій РАХМАНОВ

